

לבדוק הורה לו החזו"א בסימן ידו ללכת, וזה חידוש שעשה פעולה בין ברכה לבדיקה. (ב) ר' יודל הורביץ זצ"ל הי' בשריפת חמץ של החזו"א ועמו כמה חסידים, ואמר להחזו"א שהחסידים אומרים שהעיקר בביעור חמץ זה השאור שבעיסה שאותו צריך לבטל, ענהו החזו"א, דער פוין אויבען איז ניט קיין מחמיר, בביטול בעלמא סגי.

הכרתיו. הוא היה נכנס לחזו"א והחזו"א העריכו. כיון שזה לא דיבור לא הוי הפסק. הוא ביקש גם כן להיות אצל החזו"א בשעת אכילה והחזו"א לא הסכים לכך.

עצת החכמים ודרכי רבנו

כדי להבין את התשובות של גדולי הדור, או העצה וההדרכה שלהם להמון העם, יש ללמוד עוד כמה יסודות כפי שלימדנו רבנו שליט"א, וזה יועיל גם להבין את תשובותיו בכמה ענינים:

אמר רבינו: פעמים רבות שהחכם נשאל ומשיב לפי חכמתו מה שנראה לו, והקב"ה מסכים איתו. כמו שנאמר ותגזור אומר ויקם לך.

וכמו שכתוב בספר חסידים [החדש סימן תתשצ"ה]: "כל הדובר אמת ואינו רוצה לחשוב שקר ולא לדבר שקר אפילו דברים שיחשב וידבר אע"פ שלא יתכוון להם, כל מחשבותיו ודבריו יתקימו שנא' ותגזור אומר ויקם לך" וזו ההבנה במה שמצינו בגמרא עם חוני המעגל [תענית כ"ג א'] שמסיימת שם הגמרא: עליך נאמר ותגזור אומר ויקם לך, וכך בעוד כמה מקומות בש"ס.

ביום א' לפר' משפטים תשס"ה, נכנס לרבינו נער כבן ט"ז שפרצופו התעוות, עד שכמעט לא יכול לפתוח את הפה להכניס מאכל כל שהוא, והתאונן כי היה אצל גדולי הרופאים ואין להם אפשרות לעזור לו, וביקש ברכה. רבנו הגר"ח אמר לו שאם יקבל על עצמו לגדל זקן יוכל לברכו לרפואה, הבחור נרתע, ואמר כי לא יכול להבטיח כי אחיו ובית אביו מגלחים זקנם. בין כה וכה הסכים לקבל על עצמו בלי נדר, ואז בירכו. משיצא מהבית החל טיפין להתרפא ועד שהגיע אל ביתו מחוץ לעיר התרפא כליל, וכבר למחרת הגיע שוב לרבנו לבשר לו על הריפוי. ע"כ המעשה (מפי השמועה למדנו כי סיפרו את הפרטים לראש הישיבה הגראי"ל ונהנה מאוד והוסיף שהמופת הגדול הוא, שהבחור הסכים לקבל על עצמו קבלה כזו). בשבת קדש משפטים תשס"ה אחד ממקורביו של הגר"ח סיפר את הדברים בפני רבנו הגיב: נכון. והמופת הוא, כאשר באמת ימשיך ויקיים את ההבטחה... ושאלו הנכד מדוע אמר לו לגדל זקנו?

והשיב: הרי הגמ' אומרת בשבת דף קנ"ב: הדרת פנים - זקן. אם כן, אם מעוניין בהדרת פנים שיגדל זקן... והוסיף רבנו לומר לנכדו: כי כאשר הגיע הבחור לבשר, היה בשמחה רבה, עד שהציע למי שהכניס אותו לכאן 200 דולר לאות הכרת הטוב על שהכניסו, ואמרתי לזה שהכניסו שלא יקבל שום מתן, ואם קשה לו לוותר על הסכום הזה, אני מוכן לשלם לו מכיס.

עוד כתב רבנו: יש עוד ענין, שמהשמים נותנים בפי החכם מה לומר, ואף על פי שהוא לא יודע כלל שזה ברוה"ק, רק נותנים לו מחשבה לומר כך וכך [לפי דעת תורה שבידו] והוא מכוין לאמת. וכן כתבו התוספות בעירובין ס"ד ב', שהנאמר בגמרא שרבן גמליאל כיון ברוח הקדש שקרא לגוי "מבגאי" אין הכוונה שידע ברוח הקדש שכך קוראים לו, אלא שהוא קרא לו סתם שם מצוי אצל הגויים, ומהשמים נתנו לו שיקרא את האמת, ותהליך כזה מכונה כרוח הקדש ומחמת כן ראינו אצל הגדולים מעשים שבכל יום שעל אותה שאלה ממש, לאחד עונים כך ולשני עונים שיעשה להיפך וזה כנ"ל - שניתן מן השמים בפיו מה לומר, וזה ג"כ מעין נבואה קטנה כמו שכתוב את אשר ישים ה' בפיו אותו אשמור לדבר.

ומעשה היה בבחור שחזר בתשובה, ואחר זמן מה, נהרג בתאונת דרכים. האברך שהחזיר אותו בתשובה לא ידע מה לומר להם בעת בואו לניחום בבית משפחת הנהרג (שאינם שומרים תו"מ), כאשר ישאלוהו בטרונאי מדוע מת לאחר שחזר בתשובה? הוא נכנס לשאול את פי רבנו שליט"א "תאמר להם שהוא היה צריך למות כבר לפני שנתיים!"

כאשר נכנס לנחם, בתחילה ניסה את מזלו בהסברים אחרים אך הם הקיפו אותו בשאלות סרק וויכוחים ולא שמעו לדבריו, עד שאזר אומץ ואמר להם: "אציע לפניכם דברים כהווייתם. הייתי אצל הגר"ח קנייבסקי ואמר לי לומר לכם, כי הבחור היה צריך למות כבר לפני שנתיים!", הם קמו על רגליהם ואמרו: נכון, לפני שנתיים חלה קשה עד שערי מוות הוא היה על ערש דווי וברגע אחרון ניצל. (וכאמור, לא מוכרח להיות שידע ברוח הקדש, אלא שניתן בפיו לומר כך. ואגב. שאלו קמיה רבנו אודות נער פלוני שאביו הפציר בו מארה"ב שיבוא לסייע לו בעסקיו כיון שכבר נעשה זקן, אך הבן לומד בשקידה רבה. אמר רבנו תגיד לו שאם לא שהיה תומך בבנו, כבר היה מת מזמן).

עוד אמר רבנו: פעמים רבות, שברכתו של חכם ועצתו מתקיימת כיון שמתכוין רק לשם שמים וכמו שאמרו בשוחר טוב [פ"א] אמרו עליו על ר"א בן ערך שהיה יועץ עצות ומתקיימות אמרו לו וכי נביא אתה א"ל לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך מקובלני כל עצה שהיא לשם שמים סופה להתקיים.

ויש לפעמים שהברכות והעצות מתקיימות בזכות השואל שמאמין באמונה שלמה שדברי החכם מתקיימים ובזכות זה באמת מתקיימים, ואם לא היה מאמין בזה בלב שלם, באמת לא היו מתקיימים בו, ונמצינו שדבר זה מתחלף לפי השואל. וראינו כך כמה פעמים אצל גדולי ישראל.

המשיך רבנו: הכרתי אחד, שעסק בסחורה לא חוקית, אך היה נכנס לחזון איש ומתברך ממנו, והאמין מאד בברכתו. עד שכאשר המשטרה עלתה עליו, אמר לידידיו ברוגע ושלוח: אינני מפחד מהם כי יש לי ברכה מהחזון איש, ואכן סוף דבר ששיחררו אותו לחופשי.

סיפר רבנו: לפלוני היו כאבי רגלים, האדמו"ר רבי אהרן מבלז זצ"ל אמר לו לקחת תרופה מסוימת, הוא עשה כעצתו והכאבים חלפו. לימים, פגש בו חברו עם אותם כאבי רגלים, והוא מיהר להציע לו כי יקח את התרופה הנ"ל, כך עשה, אך ללא הועיל. ההוא [הראשון] נכנס לאדמו"ר ושאלו, מדוע לי, התרופה הועילה, ולחברי אינה מועלת, השיב לו האדמו"ר בתמיהה: אתה מציע לחברך את התרופה שאמרתי לך, ואיך היא תועיל, הרי כתוב "מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות", צריך שזה יהיה "מכאן", ולא שאתה תאמר את מה שאמרתי לך.

פעם אמר רבנו למקורבו: עצם הדבר שמקבל הברכה חושב שתלמיד חכם מברכו, [אף אם באמת אינו כך] הברכה יכולה להועיל, בזכות אמונה זו, ובאופן כללי, כפי גודל אמונת המתברך, כך מועילה הברכה.

מעשה היה באחד שהגיע לרבנו לבקש ברכה על היותו עומד למשפט קשה כיון שנפלט כדור מרובהו שלא בכוונה, שאל אותו רבנו: "האם אתה שומר שבת?" הוא השיב בשלילה, אמר לו: "אם תשמור שבת הכל יהיה בסדר", ואכן קיבל על עצמו לשמור שבת, וכאשר הגיע לבית משפט אמרו לו כי המסמכים המרשיעים אבדו.

חלפו כמה שבועות, והאיש החליט שאם כבר בין כה נאבד הדפים והכל בסדר, אם כן כבר אינו צריך לשמור שבת רח"ל, וחילל שבת ו... ביום ראשון שלמחרת קיבל מכתב למשפט "כי נמצאו המסמכים" והוא נידון למאסר ארוך.

לגבי עצות החכמים ותבונתם סיפר רבינו בזימנא חדא: למעונו של החזון איש הגיע מכתב שאלה: האם צריך לעשר לחם? השואל חתם את שמו: 'הרב' פלוני וכתב את הכתובת שלו בפתח תקוה. החזו"א אמר לי שאם חתם הרב, ודאי שהוא בחור... ושלח אותי [שלמדתי בפתח תקוה] להגיד לו בעל פה כי צריך לעשר.

כאשר הגעתי לפתח תקוה הלכתי על פי הכתובת המצוינת על המעטפה, והגעתי למחסן גדול בו ישנו הבחורים הצעירים של ישיבת אור ישראל. על יד הפתח היה רשום שמות הילדים, ומצאתי את שמו ברשימה. משם הלכתי לראש הישיבה וסיפרתי לו כי יש לי תשובה בשביל הבחור. הוא קרא לו, ואמרתי באוזניו את תשובת מרן זללה"ה. ראש הישיבה שאל את הבחור מדוע כתבת "הרב" והשיב: כי בלי זה הוא לא היה עונה לי... (אותו בחור פרח וצמח אח"כ, ונהיה לת"ח).

ואגב, הוסיף רבינו ואמר: כאשר הייתי שב מידי שבת מפתח תקוה לבני ברק, בחורים משיבת פתח תקוה היו משגרים עימי שאלות למרן החזון איש זללה"ה, ובעיקר, לברר שמועות שנאמרו בשמו, וכמדומה, שלא קרה אפילו פעם אחת שהשמועה הייתה נכונה לחלוטין, אלא בחצי מהמקרים הוא כלל לא אמר, ובחצי האחר הוא אמר את ההיפך הגמור... [ולכן גם אין להאמין לשום דבר בשמי, - דברי רבנו].

וסיפר רבנו: עובדא הוה שבנוכחותי נכנס יהודי ושאל את החזון איש שאלה. החזו"א השיב. שמעתי גם את השאלה וגם את התשובה. מיד כאשר הלה יצא אמר לי החזון איש בחיוך: רצונך לראות דבר מעניין, תצא אחרי היהודי הזה ותשאל אותו מה עניתי לו, ותראה שיאמר לך ההיפך ממה שאמרתי, ואכן, יצאתי אחריו ושאלתי מה השיב לך החזו"א? ואמר לי ההיפך ממש ממה שהשיב לו. מרן בחכמתו ראה עליו שמבין מה שרוצה להבין ואינו מדקדק באמת לדעת את דעת החזו"א, אלא רוצה לשמוע תשובה מסוימת ומה שרצה לשמוע כך הבין...